



Fotó: Tömöri László

A Selmeci Diákhagyományok

Készítette: Nagy Enikő

„Selmec, Selmec, sáros Selmec
Te vagy az oka mindennek.
Selmec, Selmec, sáros Selmec,
Hogy az Isten áldjon meg!”¹



Selmecebánya, háttérben az Akadémia épületei²

„Mindnyájan jártunk egyszer az Akadémián...”- cseng fülemben ma is a régi diáknóta oly sokak számára ismerős dallama, jóllehet huszonöt évvel ezelőtt léptem át először az „Akadémia” kapuját, azaz lettem a Miskolci Egyetem történelme, majd magyar szakos hallgatója. Akkor még nem sejtettem, mennyire meghatározóak lesznek az ott eltöltött esztendőik élményei, amelyek azzá formáltak, aki ma is vagyok.

A középiskola jól ismert, biztonságot jelentő falaitól vett búcsú után félelemmel vegyes izgalommal kezdtem meg egyetemi tanulmányaimat. A tantárgyfelvétel, az órarendkészítés és a labirintusnak tűnő campus Bermuda-háromszögében már-már elsüllyedni készültem, amikor talákoztam a diákélet eddig számomra egészen ismeretlen dimenziójával, egy olyan hagyományrendszerrel, amely egyet jelent SELMECCEL, s amely tovább él a Selmec Akadémia jogutód intézményeiben, így Miskolcon is; s amely segített eligazodni az egyetem eleinte átláthatatlannak tűnő világában.

A Selmec Diák-hagyományokkal az ún. balek-oktatásokon ismerkedtem meg. Az oktatásokat a felsőbb éves hallgatók, azaz az *Isteni Fényben Tündöklő Dicső Firmák*, Selmec

¹ Részlet Az öreg diák dala című nótából, Daloskönyv, Bíbor Kiadó, Miskolc 2023., 102.o.

² Készítette: DAsonnenfeld - A feltöltő saját munkája, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=20408274> 2023. 12. 01.

szellemiségének hű őrzői, továbbhagyományozói szervezték, s szervezik ma is. Itt hallottam először a Selmeci Akadémia történetéről, a selmeci diáknótákról, a szakestélyekről, a valétalásról, vagyis a diákok önszerveződésének ama páratlan formájáról, amely mélyen beleívódott azon szerencsések emlékezetébe, akik részeseivé válhattak, s akik ma is varázsszóként formálják ajkukon: SELMEC.

A hagyományoknak megfelelően évről-évre elfoglaltam az engem megillető helyet a hallgatók hierarchikus rendszerében. Pogányként, vagyis „végtelenül kicsiny, fekete, sárban fetregő porszemként”³ érkeztem az egyetemre, a balekvizsga után balekká váltam, aki az általánosan elfogadott definíció szerint nem más, mint „Zöldfülű, sárgacsőrű, büdös, poros hasú, ész és értelem nélküli véglény, amely minden tekintetben az Isteni Fényben Tündöklő Dicső Firmák támogatására szorul”.⁴ A Firmák közül keresztszülőt választva ünnepélyes keretek között megkereszteltek, s alias-nevet kaptam (*Prescsák Enikő a. eseteim a problémás esetek*). Harmadéves hallgatóként Firma lettem, ötödévesként valéta, végül az egyetemet elhagyva filiszter.

A selmeci hagyományokat követők számára, így számomra is, a legjelesebb események minden kétséget kizáróan a szakestélyek voltak, ahol egy-egy szak, baráti kör képviselői gyűltek össze egyenruhát öltve a barátság s az összetartozás erősítése céljából. A történész, magyaros, felező, balekkeresztelő, balekszámpláló, szalagavató, valamint gyűrű- és kupaavató szakestélyek ma is elevenen élnek emlékeimben.

A szakestélyre készülődés az *Invitatio* megvásárlásával kezdődött, melyet gondosan őriztünk/örzünk *Daloskönyvünkben*. Az invitfecznin megjelölt napon felöltöttük legszebb gúnyánkat - ki *Kazinczy-t*, ki *Bocskai-t* -, magunkhoz vettük a Daloskönyvünket, s elindultunk a hatos kollégium színháztermébe felszólalástól sem mentes jó kedvvel. Az *Invitatio* felmutatása után sörrrel és borral, zsíros kenyérral és hagymával terített asztalnál foglaltunk helyet. Amikor minden vendég megérkezett, a villanyt eloltották, és gyertyafény mellett megkezdődött a szakestély. A terem csöndjét csak a *Sza-sza-szakestélyt tartunk ma vidám diákok...* kezdetű nótát intonáló *Cantus Praeses* (nótabíró) hangja törte meg.

Ezt követően megválasztottuk a tisztségviselőket. Először a szakestély levezetéséért felelős elnököt (*Praeses*), akinek a szava szent és sérthetetlen, s aki kijelölte a további tisztségviselőket: a *Major Domust*, a szakestély háznagyát; a *Fuchsmajort*, azaz a balekcsőszet;

³ <https://www.scribub.com/limba/maghiara/A-balek-tudnivali-nem-csak-bal143821317.php> 2023. 12. 06.

⁴ Uo. 2023. 12. 07.

a *Cantus Praesest*, aki a megfelelő nótát intonálja a szakestély folyamán; a *Contrapunctot*, az elnök visszhangját; a *Fuhrverket*, a szakestély „fuvarosát”; a *Konzekvenciát*, aki a Praesidium által elkövetett hibákat vonja le egy-egy korsó sörrel vagy borral; s a szakestély józansági mutatóját, az *Etalonrészeget*.

Minden szakestélyen kizárólag arra az alkalomra készült korsót avattunk, meghallgattuk a *Komoly és Vidám Pohárnak* elnevezett felszólalásokat, s kóstoltuk a *Pater Krampampuli* által készített édes és forró nedűt, a krampampulit, miközben felcsendültek a *Krampampuli nóta* sorai is. Majd, amikor az *Etalonrészeg* hibásan mondta el szövegét, az elnök bezárta a szakestély hivatalos részét.



Minden szakestély, amelyen részt vettem, felejthetetlen élményekkel gazdagított. A szalagavató, valamint a gyűrű-és kupaavató azonban jelentőségében kiemelkedik a többi közül. Az egyetemi évek alatt előbb balekká, majd Firmává lettem, s végül eljött a valétálás, vagyis a búcsú ideje is. A Selmeci Diákhagyományoknak megfelelően szakestély keretében az őszi félévben valétaszalagot avattunk, a tavaszi félévben pedig a kereszteltek névsorát tartalmazó kupát és valétagyűrűt. A szakmaszeretetet, a barátságot, alázatot, az egymás iránti tiszteletet és a példa nélküli összetartást szimbolizáló gyűrűt immáron 20 esztendeje viselem büszkén.

A gyűrű- és kupaavató szakestély után a várostól is búcsút vettünk. A diplomaosztó előtti estén tartottuk meg a *Szalamandert*, azaz a végzősök fáklyás felvonulását. A Városháza előtti téren gyülekeztünk, ahonnan karonként felsorakozva fáklyákkal vonultunk a Petőfi térig. Itt a Valétaelnökök átadták tisztségeiket utódaiknak, elénekeltük a karok himnuszait, s végül felcsendültek a ballagó nóták mintegy az egyetemi tanulmányok méltó lezárásaként.

Sok száz egykori diáktársammal együtt ma is vallom: „*Selmec az Istened, Anyád, Szeretőd, Menyasszonyod, Testvéred, Mindened. Aki bántja, ellenséged!*”⁵

Jó szerencsét! Vivát Bölcsész!

⁵ <https://www.scribub.com/limba/maghiara/A-balek-tudnivali-nem-csak-bal143821317.php> 2023. 12. 07.

